

Československo a Evropa

Při výročním bilancování helsinských rozhodnutí vyšel najevo i tento paradox . . . Zatímco na Západě živelný pocit evropanství usilovně a navzdory mnoha překážkám hledá svůj přiměřený institucionální výraz, v Československu se s toporným dogmatismem stále diskutuje o proletářském internacionalismu. V několika desítkách článků a statí se shodně klade důraz na třídní podstatu mezinárodních vztahů, které mají konec konců sloužit — tak "Tribuna" ze 7. července — "jako základna pro boj světového proletariátu proti imperialismu". A zatímco většina západních politiků hledá i po všech praktických zklamáních nové varianty uvolňování mezinárodního napětí, v Československu nejen, že se vypočítávají činy takzvané "mírové politiky", ale klade se ovšem znova i "otázka zásadní politické orientace".

Přesně vzato, otázka je to pouze řečnická: klasická alternativa "Západ či Východ" se v těchto souvislostech vlastně už dávno nepokládá za věc volby, ale za důsledek pragmatického politického rozhodnutí, které bylo dávno učiněno a před osmi léty s důrazem věru že citelným potvrzeno.

Přesto vztah mezi Československem a Evropou existuje objektivně jako nedorozumění problém. I po Helsinkách a právě po nich bude vždy stát za to, zkoumat jeho konkrétní podobu i předsudky a nedorozumění, jimiž je zatížen.

Předně otázka československé duchovní orientace a politických důsledků, které z ní vyplývají, není tak stará, jak by se mohlo zdát podle intenzity, s níž se diskutuje, řekněme, v posledních stopadesáti letech. Vztah Čech, Moravy a Slovenska k Evropě byl vlastně nastolen jako problém a volba teprve s národním obrozením. Historická motivace této problematiky byla ve skutečnosti dodatečnou projekcí potřeb a pocitů devatenáctého století do dávné, až mýtické minulosti.

Mnoho vzdělaných Čechů i Slováků uvěřilo a v hrubých obrysech věří dosud, že klíčovým okamžikem oné klasické volby bylo desáté století. Tenkrát se mělo rozhodnout o tom, budou-li naše země patřit duchovně, kulturně a politicky k Východu či k Západu — to jest, tenkrát se mělo rozhodnout, zda pro národní život je autentičtější

ší tradice cyrilometodějská anebo svatováclavská. Ve světle nejnovějších výzkumů však vše vypadá docela jinak. Tak například poslední studie prof. Oldřicha Králíka dokládají nade vše pochybnost, že alternativ vlastně nebylo a nebylo tedy ani volby: alespoň Čechy — ne-li v nejranější době už i Slovensko — byly nedílnou a samostatnou částí evropského celku. Onen konflikt, který se kdysi stavěl do popředí a který teď dokonce jako povolaný rozhodčí hodlá definitivně vyřešit komunistická strana, nebyl ve skutečnosti nic jiného než proudění mezi románským světem a Byzancí. Doklady o něm můžeme nalézt na každém kroku na Balkáně — ale i v Itálii, o jejíž příslušnosti k Evropě nikdy nikdo nezapochyboval.

Postavení našich zemí v Evropě bylo ovšem opravdu mnohdy mezní a vyjimečné; bývá obvykle odvozováno od zvláštní zeměpisné polohy — kterou mnozí a nejednou už i v dosti dávné minulosti pokládali za most mezi dvěma světy. Ale i to je patrně dodatečná konstrukce. Když pohlédneme bez zaujatosti na celou problematiku pouze kvantitativně, zjistíme, že daleko nejdelší období české i slovenské národní a státní existence se odehrávalo uvnitř Svaté říše římské, že zvláště Čechy k ní zcela samozřejmě patřily, a to několikrát dokonce jako její duchovní a správní centrum. Ona zmíněná meznost a vy-

(Pokrač. na str. 7)

Bezprostředně po Maovi

Mao Tse-tung zemřel a svět čeká zda, kdy a jaké nastanou změny, o jejichž alternativách se teoretizuje už vlastně od té doby, co Čína přehodila pořadí nepřátel a čísla jedna dostal namísto USA Sovětský svaz; co došlo ke kulturní revoluci, odklonu od ní a nového mírného příklonu k ní; co zemřel první a dlouholetý ministerský předseda Čou En-laj; co jeho nástupce byl napaden a pak vyměněn; co Maova manželka Chiang Čing se zdála získat a zase pozbyť určité moci; co se sám Mao přestal objevovat na veřejnosti — zkrátka od té doby, co komunistická Čína přestala být pro svět neznámou zdánlivě jednotnou bezbarvou hmotou a začala se rýsovat jako živý, členitý, pohyblivý organizmus.

Při zprávách o Maově smrti v Moskvě někteří lidé — prostí lidé na ulicích — jásalí a volali, že teď už zase bude vše v pořádku. Před lety také Kreml přehodil číselné pořadí nepřátel: namísto USA stanula na prvním místě komunistická, přesněji Maova Čína a na sovětský lid z toho padl strach. Nyní tedy tento lid, syčený okleštěnými informacemi doufá, že po Maově smrti se Čína navrátí do bratrského lůna Kremlu a všechna ošklivá nebezpečí budou zažehnána.

(Snad se i domnívají, že na první místo nepřátel opět postoupí Spojené státy, tento přirozený, protože antagonistický odpůrce. Domnívají-li se tak, musí je to mást: jak se s tím srovná détente?)

President Ford v kondolenčním dopise ministerskému předsedovi Hua Kuo-fengovi napsal, že normalizace vztahů mezi Spojenými státy a Čínou "by byla vhodným příspěvkem k Maově vizi a byla by ku prospěchu lidu obou zemí"; také, že "Spojené státy jsou odhodlány dovršit normalizaci vzájemných vztahů na základě Šanghajského komuniké," což je ona dohoda, kterou s nejvyššími čínskými představiteli podepsal v roce 1972 president Nixon.

Jaké tedy jsou — nebo nejsou — vyhlídky na změny v čínském pohybu? Čínu lze číst ze znamení. Jaká jsou znamení v bezprostřední časové blízkosti po Maově odchodu? Především jedno, asi hlavní: nebudou náhlé politické změny, rozhodně ne v zahraniční politice. Smuteční projevy zdůrazňovaly odhodlání Číny pokračovat v dosavadní Maově politice ve všech směrech. Potvrzením byly prudké slovní útoky na celou řadu — konkrétně jmenovaných — Maových nepřátel, to jest politiků, kteří byli a jsou pro sblížení s Moskvou, a zdůrazňování toho, že Sovětský svaz nadále zůstává úhlavním nepřítelem. Fakt, který byl ještě dovršen neuveřejněním soustrastného telegramu z Kremlu, podepsaného všemi členy ústředního výboru komunistické strany Sovětského svazu. Osobní změny na poli vni-

tropolitickém asi budou mít také pomalé tempo. Stále pokračuje kampaň proti minulému ministerskému předsedovi — sesazenému po dubnových lidových bouřích — Teng Hsiao-Pingovi, ale je to kampaň ospalá a jmenovaný je jejím zcela jediným cílem.

Kdo usedne na uprázdněné Maovo místo? Není to jisté, není to dokonce ani pravděpodobně odhadnutelné. Nynější ústřední výbor čínských komunistů má z původních devíti členů jen čtyři; pět jich během loňského roku zemřelo či bylo zbaveno funkcí. Zbylí čtyři jsou neznámé, nevýrazné osobnosti. Tedy — Čína bezprostředně po Maovi je na další cestě k prohloubení — i když ne včelého přátelství — tedy jistě dobrých vztahů ke Spojeným státům a k pokračování v nedobrych vztazích k Moskvě. Tak aspoň prozatím.

D. P. Moynihan vítězem

Daniel Patrick Moynihan zvítězil v newyorských demokratických volbách a stal se kandidátem do senátu. V listopadu se "utká" s republikánským vítězem, senátorem Jamesem Buckleyem. Moynihan porazil hladce tři z celkem pěti demokratických kandidátů a těsně zvítězil nad Bellou Abzugovou.

Napsali jsme, že Daniel P. Moynihan, bývalý velvyslanec USA v OSN vyniká pevným charakterem. Jeho způsoby jsou živé a jemné, nikdy nepovažuje za nutné se uchýlovat k demagogii, dává přednost jasnému dialogu. Je otevřený, vždy dovedl nazývat věci pravým jménem.

Pani Abzugová nedokázala po volbách ovládnout svoji zlost a prohlásila, že Moynihanovu vítězství nevěří. Dá prý přezkoumat volební výsledky.

Říká-li se (se starými Římany): sláva vítězům, čest poraženým, předpokládá se, že šlo o čestný boj a že poražený přijme prohru přinejmenším důstojně. Pohodit směrem k vítězi kus bláta věru není nic, co by poraženému přispělo k účtů. Ať jde o porážku ve sportu nebo v politice.

Daniel Patrick Moynihan tedy zvítězil a po krátkém oddechu se vydá na nové stezky volebního boje. Podtrhneme znovu, proč je speciálně nám, americkým Čechům a Slovákům vítaným kandidátem: mimo jiné pro svůj nekompromisní postoj v otázkách porobených národů . . . Jsme hrdí, že zvítězil kandidát, za kterým jsme stáli.

Upozorňujeme čtenáře, že vzhledem k prováděné modernizaci tiskárenských strojů nevyjde náš časopis dne 27. září. Číslo, které vydáme o týden později, t. j. 4. října, bude zato šestnáctistránkové.

O ČESKOSLOVENSKU

Hladovkou

pro děti a proti režimu

Českoslovenští manželé, Jana a Josef Rysovi provedli hladovou stávkou před konsulárním oddělením československého velvyslanectví v Kolýně nad Rýnem. Protestovali tak proti tomu, že pražský režim zadržuje v Československu jejich dvě děti. Také několik manželských párů v Mannheimu uspořádalo protestní akci proti faktu, že už jsou přes 7 let odloučeny od svých dětí.

Pěknou desku

vydal čs. Supraphon. Jde o šestatřicet nápěvů světových písní českého lidu ze šestnáctého století, sebraných Otakarem Hostinským. Hudební realizace se ujal Jaroslav Krček se souborem Chorea Bohemica. Smíček zdůrazňuje čistotu a svěžet nápěvů a textů z dávno minulých dob a oživuje i tóny zapomenutých nástrojů, třeba trumšajtu, tarogató, gamby, lidové harfy a žaltáře.

Sgrafiti

Bohatství původní sgrafitové výzdoby z období renesance objevili restaurátoři při opravě fasád státního zámku v Litomyšli. Na ploše přes 800 čtverečních metrů škrabaných omítek je asi 6500 sgrafit — ve tvaru psaníček.

Krkonoská novinka

Pracovníci Krkonoského národního parku dokončili a dali zájemcům do užívání nově upravenou naučnou stezku ve východní části Krkonos. Východním bodem je Pec pod Sněžkou, stezka dále vede Obřím dolem přes Obří a Luční boudu, okolo Památníku obětem hor a Modrým dolem zpět do Pece. Třináctikilometrová stezka překonává výškový rozdíl 890 metrů.

Jaderná elektrárna

V-1 v Jaslovských Bohunicích je stále ještě ve výstavbě. Dosud bylo postaveno 424 milionů korun a na jejím budování se podílí přes dva tisíce pracovníků.

ČECHOSLOVÁCI DO VESMÍRU?

Od roku 1978 budou, podle zprávy TASS, v sovětských kosmických lodích a vesmírných laboratořích létat také kosmonauti z Bulharska, Maďarska, východního Německa, Kubu, Mongolska, Polska, Rumunska a Československa. Osm výše jmenovaných zemí je společně s SSSR členy sdružení Interkosmos. Dosud se směly podílet pouze na přípravě sovětských kosmických letů. V Gagarinově středisku nedaleko Moskvy už začal speciální trénink příštích kosmonautů z oněch osmi zemí. V tomto středisku se školi také sovětské astronauti. . . . Dosud pobývali ve Vesmíru pouze Rusové a Američané (Připomeňme, že první člověk v kosmu byl Rus, Jurij Gagarin — v roce 1961). Napříště tedy má být otevřen i příslušníkům satelitních zemí.

"Těsnější spojení"

Pardubice s velkým bratrem nastane do roku 1980, kdy bude všech 24.000 odběratelů plynu — z průmyslu, obchodu, zemědělství i soukromých, převedeno na používání zemního plynu s SSSR. Pardubice dostanou totiž plynárnu, do které bude plyn dopravován z odbočky tranzitního plynovodu v Olešné na Havlíčkověbrosku.

Nad jedním úmrtím

Nezbývá nic jiného, než se přece jen poklonit památce mrtvého Ladislava Novomeského. Zemřel 4. 9. 1976 po dlouhé těžké nemoci, kterou si přivodil v komunistickém koncentráku, ve věku 72 let. Narodil se 27. 12. 1904 v Budapešti. Jako mladý učitel vstoupil na začátku dvacátých let do slovenské literatury a po založení komunistické strany se dal celé do jejich služeb. Strana se mu odměnila tím, že ho poslala v letech "politických procesů" do kriminálu. KSČ používá ovšem slov daleko vztečejších o této smutné fázi života Novomeského. Citujeme: I v těžkých osobních zkouškách i v složitém období narůstání společensko-politické krize osvědčil L. N. svoje principiální politické postoje. I nekrology lze psát idioticky.

CAE

Práce: báje a skutečnost

Pracuje se v přesčasech, o nedělích, i v noci, a tak řečená socialistická soutěže, která mobilisace vnitřních rezerv se vztahuje na kdekoho, kdo zrovna nevykonává jinou společensky významnou práci. Při tom se k jiné společensky významné práci počítá zajištění i činnost funkcionářů, zabývajících se přípravami voleb či organizační agitačních středisek k říjnovým volbám. Na jedné straně boj o nejjistší "zrno" — a na druhé příprava boje o — v socialismu československého typu — jistě hlasy.

Do kategorie společensky významných počinů — z oficiální perspektivy — spadá také podle všeho úvaha Jána Rišky v Živých slovech pražského rozhlasu na téma "práce". O tom, jak je prý krásná práce, když ji vykonává nový socialistický člověk, který tu "povstává s výrazně se rysujícími novými vlastnostmi — a pro něhož se práce začíná proměňovat na zdroj uspokojení a životní radosti — takže se ukazuje, že osvobozená práce rozhodujícím způsobem ovlivňuje rozvoj osobnosti osvobozeného člověka". Žádnou Ameriku tu neobjevujeme, podotýká autor Živých slov Ján Riško. Bodejť, takových futuristických bájí tu už bylo. Už komunističtí ideologové v padesátých letech teoretizovali o tom, jak v jejich systému dostane poměr k práci oproti poměru k práci v kapitalismu, kvalitativně vyšší úroveň. V socialismu onoho typu, který je zaveden v Československu, podle těchto ideologických formulek mělo odlidštění práce mizet. V lidech se mělo vytvářet ba samočinné vznikat vědomí, že pracují ne "na panském" — ale "na svém". Jak se věci mají ve skutečnosti je známo a o konkrétní doklady není nouze. Měl by je znát, když už ne z intimnějších pramenů, tedy aspoň z rozhlasu, tisku a televize, ovšem i Ján Riško. Že by v těchto sdělovacích prostředcích převládalo zvláště velké nadšení nad výjimečnou kvalitou práce v Československu, se sotva dá povědět.

Vzpomeňme zde namátkou třeba docela čerstvé obvinění z bratislavské Pravdy — podle nichž "nedávno uskutečněné průzkumy a odhady naznačují, že v průmyslu se pracovní čas vnitřní směny využívá na 85 — 75 procent, ve staveb-

nictví jen na 70 procent a na montáži jen něco přes 60 procent." — Při tom všem nelze jistě ztrácet ze zřetele, že v Československu není nezávislé odborové organizace, která by, jako to činí odbory v kapitalistických státech, také jednou z hlediska pracujících posoudila, co jsou a co nejsou prostoje, co je a co není plné využití pracovní doby, a do jaké míry je oprávněné to či ono, co se "shora" pracujícím vytýká. Bud' jak bud' zeje zřejmě mezi režimními představami o řádném pracovním chodu a mezi skutečností značná propast. Pokud jde o živé vědomí socialistického vlastnictví — můžeme kriticky odkázat na celou řadu relací a článků v režimních sdělovacích prostředcích — podle nichž v Československu bují hospodářská kriminalita, o rozkrádání materiálu na stavbách v milionových hodnotách, na němž se podílejí i vedoucí pracovníci, o schvalování rozkrádání, o lhostejnosti k těmto jevům, čímž je zvláště v mladých lidech utužován názor, že tak řečený socialistický majetek si mohou přivlastňovat beztestně a kdykoli se jim zachce.

Krátce a dobře, státní kapitalismus, byť i kaširovaný socialistickou firmou, je sotva způsobilý k tomu — aby regeneroval humanitní a společensky humanisující obsah práce.

Na jedné straně brigády socialistické práce, soutěže a závazková hnutí k nejrušnějšímu více nebo méně zapokrouhleným výročím a na druhé straně věčný nářek nad velkou absencí. O brigádničení sice oficiálně platí, že je dobrovolné — avšak propagandisté oplývají chválou třeba nad tak zvaným mladoboleslavským hnutím proto, že je to novinka, nová metoda a forma v dosavadním vývoji

nezainteresovává už jenom jednotlivce dílny, či provozy, ale "kompletní osazenstvo závodu či podniku." O propagaci popoháněčského Sakmarova hesla: "Dnes rekord a zítra norma" ani nemluvě.

Kde je v oficiálních projevech jakákoliv řeč o absencích, tak je v ní obsaženo podezření, zda je nepřítomnost na pracovišti opravdu také slučitelná s pracovní morálkou. Průzkum možné souvislosti mezi rostoucí šturmovštinou a úrazovostí či onemocněními, naproti tomu není zřejmě předmětem zájmu ani režimistických odborů. Tak by se dalo pokračovat dál. To všechno jsou ovšem fakta, jimiž se autoři euforických úvah o organickém poměru člověka k práci v socialismu nemusí dát rušit . . .

Z DÁVNÝCH ČASŮ

Kočí a formani provozovali v Čechách po několik století potřebnou pravidelnou dopravu osob a zboží. Měli svůj cech, památný řád vydaný roku 1598 císařem Rudolfem II. a dnes již dávno zapomenutý erb. Podle tehdejšího popisu znázorňoval: "Na trávníku muže v způsobu kočího v červených nohavících, župici a modré čepici chocholaté, s červeným dolo-manem a bílou pínou opásanou, jak drží v pravé ruce kočový bič a v levé ruce bílého koně, jako by ho vedl." V horní polovině erbu byl "vůz se čtyřmi bílými koňmi, jeden vedle druhého, pořád zapřaženými, na němž vzadu seděly dvě osoby v modrých a červených šatech s kordou v pochvě a se stříbrným okružím vzhůru vyzdviženým." Jaký erb by měl asi tak dnešní pražští taxikáři? V natažené ruce navršené tvrdé valuty a tužkové bony.

Informace

Zprávu o smrti Mao Tse-tunga přinesl čs. tisk v nejstručnější možné podobě — na čtyřech řádcích. Mao nestál soudruhům ani za komentář či fotografii.

ZAJÍMÁTE SE O DENÍ V ČESKOSLOVENSKU?

ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly bodrě místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu

EVROPSKÉ LISTY,

Postfach 606, 8058 Zürich Flughafen, Switzerland. Přihlašuji se za odběratele EL a předplatné zaplatím celoročně, pololetně, čtvrtletně. (Nehodící se škrtněte). Roční předpl. Sfr. 50.00, pololetní Sfr. 25.00 nebo přepočít v jiné měně. Platit lze pošt. složenkou nebo šekem.

Jméno
Adresa
Podpis

Americké Listy/Evropské Listy. Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc. 283 Oak St. Perth Amboy, N J 08861, USA. Tel: (201) 826-1998. Vedoucí redaktor J. Martinek. Evropská redakce a administrace: EL Postfach 606, 8058 Zürich Flughafen, Switzerland. Vychází každý týden s výjimkou dovolen. Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Veškerá tisková práva vyhrazena.

Výhradní způsob placení: Převodem z banky na Schweizerischer Bankverein, Fil. Obstrass, 8033 Zürich, s poznámkou "Z. G. Americké Listy P5-622.890" Roční předplatné DM 50.00, pololetně DM 25.00, ve švýcarských francích ročně Sfr. 50.00, pololetně Sfr. 25.00.

Menšina a většina

Ferdinand Peroutka

II.

Posledně jsme řekli, jak se nám jeví situace jedné z obou amerických stran, strany Republikánské. Z toho, jak tato strana sestavila své vrchní velení, usoudili jsme, že spoléhá na vítězství konservatismu ve volbách. Jestliže nyní se budeme zabývat stranou Demokratickou, tu přecházíme od strany menšiny ke straně většiny. Musíme vzpomenout, jak tato většina vznikla. Za světové ničivé hospodářské krize v letech třicátých Republikánská strana váhala uchýlit se k vyjimečným opatřením, aby zabezpečila nejdříve zaměstnání — potom slušné mzdy. Přišla do podezření, že je stranou kapitálu, a ve třech po sobě jdoucích volbách byla poražena Rooseveltovou sociální většinou, chudými lidmi bílými i černými, těmi, kdo byli v bídě nebo v důvodném strachu z bídě, a cítili, že bez pomoci neobstojí. Republikánští ekonomisté radili čekat, až se věci samy uspořádají. Byla to rada studená jako led. Davy se přiklonily k těm — kdo tvrdili, že hospodářské plánování se sociálním zřetelem je možno.

Republikánská strana je menší a zároveň jednodušší, asi ne vždy k svému prospěchu. Její páteř tvoří lidé slušného sociálního postavení, a odpůrci často s chutí ji vydávali za stranu cílů. A její členstvo je průměrem starší než členstvo strany Demokratické. Je hlavním problémem Republikánské strany přesvědčit voliče, že její konservativní ideje nejsou založeny ani na záměstnosti ani na pokročilejším věku, nýbrž na myšlení. Že, jak prezident Ford nyní řekl, je za ní síla pravdy. A Republikánská strana je náchylna zůstat stranou s protestantským vedením, jak obě americké strany až do zcela nedávna byly. To je druhý její problém: kam se ve volbách vrhnou hlasy katolíků, jejichž počet nepřetržitou imigrací velmi vzrostl.

Na rozdíl od strany Republikánské strana Demokratická široce rozvírá svou náruč. Na soše Svobody je napsáno: Sem přijďte všichni ubozí a utlačení světa. Když přijdou, strana Demokratická je vřelá a přijímá nejen do Ameriky, nýbrž i do sebe. Je-li srovnána se stranou Republikánskou, představuje pestrou směs. Bere do sebe také protiklady, na jejím sjezdu radikální liberál sedí ne daleko radikálního konservativce, a ti, kdo do poslední své možnosti odporovali černošské rovnoprávnosti — mlčky nyní snášejí, že mezi

delegáty jsou mladí nemlčící, bojovní černoši. Když volební síla černošů se ukázala nepotlačitelnou a často rozhodující, Demokratická strana z toho vyvodila závěry. A černoši nyní agituji mezi svými pro Demokratickou stranu, kdežto Republikáni vysílají bílého muže, aby mluvil k černým. Před osmi lety byl bělochem zavražděn nejuctívanější černošský vůdce Martin Luther King. Nyní jeho otec, černý kněz, přednesl na Demokratickém sjezdu — s mnohými ryze černošskými gesty — obvyklé zahajující požehnání. To dosud bylo privilegiem bílých protestantských kněží. Většina emigrantů a exulantů všech národů a barev citově tíhne ke straně Demokratické jako k přirozenému útulku a nadouvá její počty. A kde jinde by spíše byly přivítány radikální feministky? Republikánská strana zdráhavěji se loučí s přednostním právem mužů. Tak, místo aby představovala bašty jednoho názoru, Demokratická strana je spíše koalicí názorů různých. Je organizací, jejímž prvním cílem je vítězství ve volbách. Pokud se týká toho, co bude dále, strana se spoléhá, že se uvidí, a že nutnosti praxe nějak obrousí protiklady v členstvu. Kdo do Ameriky přišel z Evropy, tomu je takové pojetí politické strany neznámé, musí se teprve snažit porozumět.

Anglický spisovatel D. H. Lawrence kdysi napsal utopistický román o společnosti, která bude ovládána vůdcem v telepatii. Nemluví o telepatii, ale někteří politické zní poctivěji, přitažlivěji než jiní. Jsou kandidáti, o nichž bylo řečeno, že oheň v krbu vyhasne, když oni přednášejí. Avšak Demokratický kandidát na prezidentství Jim Carter ničím jiným než tím, jak mluvil k lidu, za několik měsíců se povznese ze značné neznámosti tak vysoko, že jeho kandidatura byla považována za rozhodnutí dříve než Demokratický sjezd se sešel, aby uvažoval. Zaslhl tu oheň, na němž je dobře se přihrát. Z jeho projevů zněla lidová politická poesie, někdy evangelický tón nesporného čtenáře Bible. Ne "dámy a pánové", nýbrž "bratři a sestry".

V americké politice nehlu-boko pod povrchem vždy dřímá populismus, směr, který v Evropě nikdy nekvetl. Jsou toho v Americe přirozené příčiny. Zde kdysi lid na velkých panenských prostorách sám si vládl a obstarával hlavní věci, když ústřední vláda ještě byla vzdálena a slabá. Vzpomínka na to nevyhynula. Jak se zdá,

pokaždě oživne, jestliže silná a sebevědomá osobnost se jí postaví do čela. Tu pak populismus znovu se vynoří se svou základní myšlenkou: vláda lidu je lepší než vláda politických profesionálů. Proti tomu mnohé možno namítnout. Lid není jednotný, nýbrž rozdělený, vláda lidu znamená boj jedné části lidu proti druhé části lidu — bez rozhodčího. Přímá vláda lidu se ještě nikdy neosvědčila, proto ve všech demokraciích byla přijata vláda reprezentantů. Aktuálněji američtí političtí reprezentanti namítají: vždyť přece kongres — čili my, v třicátých letech zachránil Ameriku, zdolal nejtěžší hospodářskou krizi opatřeními, o nichž se usnesl. A kongres, čili my, to byl, kdo vedl válku proti Hitlerovi, jenž navždy zůstane v paměti lidstva jako největší nebezpečí. Nikdo nemůže říci, že jsme tento zápas skončili se špatnými výsledky.

Ať tomuto bylo jakkoliv — všichni vědí — že kritika ústřední vlády, kongresu — "Washingtonu", ohromné armády vládní byrokracie vynášela za pouhých několik měsíců jméno Jim Carter do výše, s níž žádný jiný demokratický kandidát nemohl soupeřit. Ovšem, jak také bylo známo, to se stalo za agitační periody, která má své zvláštní potřeby a privilegie. Množí se úvahy, v jaké podobě Jim Carter se objeví, až agitační perioda pomine. Analytikové rozbírají jeho dosavadní projevy. Usuzují, že na začátku vystupoval jako konservativce a dovořoval se starých hodnot a morálky otců a dědů. Což dotud skoro výlučně byla temata strany Republikánské. Během doby se ukázalo, že Carter zná i jiné tóny, a za hlavního bojovníka si vybral nepochybného liberála. Tu někteří usoudili, že je to nedovolené nedůsledné, jiní naopak, že se mu podařilo sloučit konservatismus a liberalismus v prospěšný a příjemný celek. V týdnech, jež zbývají do dne voleb, toto bude zkoumáno a debatováno.

Linie Carterových kritiků je předem dána: budou se snažit zbavit ho práva na neurčitost, nutit ho, aby od širokých všeobecností přešel ke konkrétním, obličným jednotlivostem. Až dosud, zejména v hospodářských otázkách, odpíral předem se zavázat. Ale je také možné, že spořádaně postupuje od jednoho k druhému. Překvapil v jiných věcech, snad překvapí také tím, že proti očekávaným kritikům připravil hospodářský program — ten či onen. Dokonce se zdá, že tomu tak musí být.

ČAS

ANTONÍN CEKOTA

Dlouhý člověku jenž čeká,
Bleskový když strach ho leká,
Bez konce když bolest drásá,
Krátký v rozkoši když jásá,
Miluješ-li, čas je věčný,
Každým dnem je nekonečný,
Věčně mladý den co den,
Pokud trvá lásky sen.

SOLŽENICYN HLEDÁ ÚTOČISTĚ

V severovýchodním americkém státě Vermont, hornatém, studeném, poněkud připomínajícím Švýcarsko (i se spoustami sněhu v zimě), ležícím u kanadských hranic, je městečko Cavendish, které se v posledních dnech stalo středem všeobecné pozornosti: v kopcích na obrovském zalesněném pozemku se tam za vysokým plotem z ostnatého drátu za čtvrt milionu dolarů adaptuje vila, koupená loňského října hotově za dvě stě tisíc dolarů. Prý nový domov Alexandra Solženicyna. Muž, který pečuje o adaptaci a který loni vílu pro "třetí stranu" koupil, zprávu popírá. Nicméně je fakt, že Alexander Solženicyn si v USA při jednom z nedávných přednáškových pobytů zažádal americké úřady o udělení statutu trvalého rezidenta a ono vermontské městečko uvedl jako svou adresu.

Tož, na každém šprochu pravdy trochu — vítáme do Spojených států slavného exulanta. Vzpomínáme přitom ovšem na jeho výhost z rodné země. Přiletěl do NSR a hned v prvních interview sdělil, jak velmi opovrhne Amerikou, jak by tu nikdy nechtěl žít — vyjadřoval se o Spojených státech velmi podobně jako kremleští soudruzi — jenže z opačných pozic. Lidově řečeno — Amerika Solženicynovi nevoněla. Jezdil hojně po Evropě, aby si našel nový domov — uvažoval o hornatém fjordnatém Švédsku, nakonec se usadil ve Švýcarsku. Nicméně Ameriku navštívil. Když přijel poprvé, nebyl přijat prezidentem — kvůli děten- te — což nekomentoval, ale neodradilo ho to od mnoha, vždy tichých, nepopularizovaných, takřka tajných dalších přiletů. Ameriku už nezahrnoval svou kritikou, měl mnoho jiných věcí na programu, především psát své knihy, pak také bojovat za lidská práva v Sovětském svazu. Tu nastal trochu kámen úrazu: v kategorii reformátorů, disidentů uvnitř SSSR, ale i mezi ruskou emigrací, patří Solženicyn me-

zi nejconservativnější. Takový Sacharov nebo Medvěděv považují jeho činnost dokonce za spíše škodlivou než pozitivní. Ruská emigrace — zvláště ta soustředěná v Paříži a Švýcarsku byla ochotná Solženicyna přijmout jen jako autora, nikoli jako ideologa odboje.

Ptáme-li se, proč Alexandra Solženicyna pálí ve Švýcarsku půda pod nohama, můžeme nalézt odpověď v jeho vlastním vyjádření: bojí se sovětských tajných agentů, dostává ruský psané výhrůžné dopisy, že bude zabít, nepřestane-li s protisovětskou agitací. Žádal prý ve Švýcarsku — marně — o policejní ochranu. Švýcarské úřady říkají, že nikdy o žádnou nežádal. Můžeme se s těmito důvody spokojit, zní na první pohled logicky. Jenomže: představovala si snad sovětská vláda, že vyhoštěný Solženicyn přestane proti ní psát, že přestane usilovně a tvrdošíjně bojovat proti jejímu tlaku, za lidská práva v SSSR? Sotva. Chtěla ho dostat ze země, odkud jeho hlas zazníval do světa jako hlas zvonu. To se jí podařilo — dnes, po nemnohé řádce let ve svobodném světě, zní Solženicynův hlas mnohem nezvučněji. Představuje Solženicyn opravdu takovou hrozbu režimu, že stojí zato snažit se ho umlčet výhrůžnými dopisy? Anebo je Solženicynův odchod z Evropy motivován nepříjemným vlnobítem, které jeho ideologie způsobila v tamní ruské emigraci a v disidentském hnutí vůbec?

Ať je odpověď na to jakákoliv (a pravda může být i někde uprostřed), fakt je, že po nemnohých letech exilu Alexander Solženicyn poznal a pochopil, že Spojené státy, Amerika je stále ještě pro exulanta zemí nejlepši, zemí svobody a otevřené náruče, zemí schopnou poskytnout volnost i soukromí, zemí, kde stále ještě platí onen nápis na soše Svobody: Uchyte se sem všichni ubozí a utlačení...

Jana Hovorová

RUDÍ V ŘÍMĚ

Jedním z nejvýraznějších úspěchů italských komunistů po červnových volbách je nepochybně to, že se jejich kandidát stal starostou města Říma, a že strana také v podstatě přebrala správu provincie kolem hlavního města. Komunisté totiž v obecních a provinčních volbách — které se konaly souběžně s hlasováním do parlamentu získali v Římě více hlasů než křesťanští demokraté, a jakožto nejsilnější strana se proto také pokusili o koalici — a to ve spojení s jinými stranami levice.

Před červnovými volbami byl Řím vlastně jediným velkým italským městem — které komunisté neovládali; a jelikož Řím pro svět současně představuje symbol, nerozlučně spjatý s katolickou církví, přikládal se věci také značný prestýžní význam. Po vítěznych městských volbách v Římě přišli komunisté s návrhem, který byl vlastně variantou jejich postoje k celonárodní politické problematice Itálie: vyhlásili křesťanské demokraty, aby spolu s ostatními stranami, kromě neofašistů, vytvořili v Římě velkou koalici vládu. Democrazia cristiana, která držela starostenství "svatého města" v rukou po více než čtvrtstoletí, nabídku odmítla, a tím se pro komunisty otevřela cesta k pokusu — nakonec úspěšnému — o koalici se socialisty a so-

Mezinárodní přehled

ciálními demokraty. Republikánská strana, která má nyní tři městské radní, přislíbila, že se zdrží hlasování — čímž se stalo, že v 80tičlenné městské radě je i pouhých 39 zástupců menšinové komunistické koalice schopných rozhodování. Poprvé od roku 1912 má tedy Řím znovu levicovou administrativu (komunistickou přirozeně neměl nikdy); v jejím čele jako starosta je 67letý profesor dějin umění Giulio Carlo Argan.

I na Arganovu jmenování je vidět obratnou taktiku italských komunistů. Nový římský starosta není totiž "starým členem strany", nýbrž jednou z oněch nezávislých, nadstranických osobností — které komunisté z jara v rámci svého tažení za "velký historický kompromis" přijali na své kandidátky. Navržením Argana zde strana očividně upustila od velmi lákavé příležitosti ukázat svou sílu. Ovšem jmenování a zvolení nezávislého kandidáta na římské starostenství přineslo nepochybně zase jiné politické výhody: jednak nevydráždilo tolik katolickou církev, jednak usnadnilo ostatním partnerům, tedy sociálním demokratům, socialistům a konec konců i republikánům, aby šli s komunisty do koalice.

Podobný tah provedli komunisté také v římské provin-

ci, kde v čele jejich koaliční správy nestojí jejich straník, nýbrž sociální demokrat Lamberto Mancini. Jedny západní noviny komentovaly před několika dny tento vývoj slovy, že zatímco se mnozí snaží italským komunistům zabránit vstup hlavní branou, soudruzi se už dostali dovnitř zadními dvířky. Vliv italských komunistů roste i ve sdělovacích prostředcích. Složení správní rady italské televize má být pozměněno, místo dosavadních dvou ředitelů mají komunisté dostat pět, zatímco křesťanští demokraté ztratí jednoho z dosavadních sedmi. Komunistická strana se asi bud' to pokusí o dosažení rozhodujícího vlivu na programy druhého kanálu italské televize nebo o zřízení třetího kanálu; tak či tak bylo by to poprvé, co se komunistická strana významným způsobem dostane ke slovu přímo v sestavování programů jedné italské televizní sítě.

ŠPANĚLSKÁ AMNESTIE

Počet španělských politických vězňů se odhaduje na více než 600, ne všichni však mají vyhlídky na propuštění. Amnestie se nevztahuje na ty, kteří se dopustili teroristických činů, při nichž jiné osoby přišly o život nebo byl jejich život ohrožen. Kolik politických vězňů dostane milost, nelze prozatím říci, protože napřed musí každý jednotlivý případ přezkoumat řádné soudy, — a to se nějaký čas protáhne. Odhady se pohybují mezi 200 až 500.

Ve věznicích nastalo samozřejmě značné vzrušení a v některých došlo i k protestním akcím. V madridském provinčním žaláři uspořádalo 40 trestanců, převážně Basků, hladovku na protest proti tomu, že nebyla vyhlášena amnestie generální. V prohlášení — které předali jejich advokáti španělskému tisku, bylo poukázáno na to, že roku 1939 omilostnil Franco všechny nacionalisty bez ohledu na to, jakých zločinů se dopustili, a že by bylo spravedlivé, aby nyní dostali milost za stejných podmínek i všichni Francovi odpůrci.

Amnestie se vztahuje i na devět příslušníků armády, odsouzených teprve letošního roku za to, že organizovali vzpouru nebo ke vzpouře vybízeli. Jejich propuštění na svobodu, jak se v dekretu výslovně praví, má upevnit v armádě bojovou morálku.

Z amnestie budou mít prospěch i státní zaměstnanci, kteří sice nebyli uvězněni, ale z politických důvodů z veřejné služby propuštěni.

nebo jinak perseklování. Budou rehabilitováni. Mezi ně patří i socialistický vůdce Enrique Tierno Galvan, který byl roku 1965 zbaven univerzitní profesury.

Na základě amnestijního dekretu se chystají k návratu do vlasti i političtí emigranti, mezi nimiž převládají komunisté. Generální tajemník španělské komunistické strany Santiago Carillo, který žil v exilu 37 let, už požádal španělského velvyslance v Paříži o vystavení pasu. Podle jugoslávské tiskové kanceláře chce jeho příkladu následovat i staříkářský předseda strany Dolores Ibaruri, známá pod jménem La Pasionaria. Carillo uznal, že amnestie je krokem k celonárodnímu smíru, i když by měla být podle jeho názoru širší. Ke znovuzahájení politické aktivity na legální základně však Carillo stále ještě možnost nemá. Mezi strany, které byly v červenci legalizovány — komunistická strana nepatří. I kdyby legalizována byla, velké vyhlídky na převzetí významné politické role nemá. Španělská marxistická netvoří totiž kompaktní, homogenní celek. Kromě Carillovy komunistické strany existuje ve španělském politickém podzemí ještě Komunistická strana marxisticko-leninská, trockistická Revoluční komunistická liga a nejméně tučet extrémmě levicových revolučních a anarchistických buněk.

KLIDNÁ SPOLUPRÁCE

Řecký ministerský předseda Konstantin Karamanlis je přesvědčen, že širší mnohostranná hospodářská a technická spolupráce mezi balkánskými zeměmi prospívá zájmům národů v této oblasti a odpovídá jejich očekáváním. V dopise, adresovaném vůdcům Bulharska, Rumunska, Jugoslávie a Turecka Karamanlis napsal, že v době, kdy v mezinárodních vztazích převládá nedůvěra, "může balkánská konference představovat stabilizující faktor, který se projeví příznivě i v jiných částech světa. A navíc může také přispět k urovnání stávajících dvoustranných sporů v o- v- vzduší porozumění, které bude vytvořeno". Karamanlisovu dopisu předcházela zpráva, kterou řecká vláda poslala balkánským vůdcům a v níž se vyjádřila k návrhům, podaným v únoru letošního roku na balkánské konferenci. Podobnou zprávu podala už jugoslávská vláda. Tato konference, kterou navrhl Karamanlis, se konala v Athénách za účasti odborníků ze zmíněných pěti balkánských zemí, kteří projednali

otázky mnohostranné spolupráce v zemědělství, obchodu, energetice, ochraně životního prostředí, dopravě a spojích. Návrhy tehdy podané měly dotyčné vlády prozkoumat a vybrat ty, které považují za užitečné. Karamanlis vyslovil v dopise naději, že zpráva řecké vlády z 29. července bude rychlá a pečlivě prostudována, aby mohla být učiněna příslušná rozhodnutí. K nim by mohla patřit i dohoda o svolání nové konference za tím účelem. Řecký premiér si je jist, že ostatní balkánští vůdci sdílí jeho názor, že "čím více se rozšiřují svazky mezi našimi zeměmi, tím více se posilují předpoklady pro mírové soužití našich národů".

Karamanlisovu iniciativu uvítal i list Avghi, orgán nezávislé takzvané vnitřní řecké komunistické strany.

O NÁRODNOSTNÍCH MENŠINÁCH

Výbor organizace Spojených národů pro odstranění vši rasové diskriminace byl dějištěm prudké debaty mezi dvěma komunistickými zeměmi — Jugoslávií a Bulharskem — ohledně macedonské menšiny v Bulharsku. Macedonie je rozdělena tak, že Jugoslávie, Řecko i Bulharsko mají na svém území macedonské menšiny. Podle sčítání z roku 1956 Bulharsko uvedlo, že má 200.000 Macedonců, avšak v sčítání v roce 1975 je jednoduše ignoruje. V průběhu zmíněné debaty Bulharsko tvrdilo, že úplně odstranilo rasovou diskriminaci a že jeho obyvatelstvo je rasově homogenní, to jest, že nemá žádné etnické menšiny. Podobně Polsko ignorovalo malou menšinu židů, kteří přežili nacistickou vyhlazovací kampan. Před deseti lety Valné shromáždění vyzvalo africké státy, aby koncipovaly tuto mezinárodní konvenci a tyto sponsoři v ní ovšem spatřovali další zbraň v boji proti apartheidu v Jižní Africe. Avšak konvence v konečném znění vystoupila na ochranu všech menšin po celém světě. Bulharsko jako horlivý kritik apartheidu podepsalo konvenci jako první stát světa a dneska se na to odvolává na důkaz toho, že se tudíž nemůže dopouštět porušování této dohody. Avšak Jugoslávie protestovala a o- pět se vrátila k otázce 200.000 nezvěstných Macedonců, kteří prý — podle Bulharska — přestali existovat. Rumunsko uvedlo, že má přes 12 procent menšinových obyvatel a uvedlo statistiky o jejich politické a kulturní reprezentaci. Naproti tomu Bulharsko uvedlo jenom, že každý občan může studovat svojí vlastní řeč, ale neřeklo nic o školách s vlastním národním vyučovacím jazykem. Sovětský svaz

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.75% přinese 8.17%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na šest roků

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnosu od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplátíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připisujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$40.000.00 vládní pojišťovnou Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021

aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,

Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710

and

590 EAST 187 STREET

Bronx, New York 10458

Z neznámých stránek historie [7]

Hodinář a uklízečka

Od soboty 27. září 1941 byl Reinhard Heydrich zastupujícím říšským protektorem v Čechách a na Moravě. Týden poté, 3. října 1941, se konala v Londýně porada u šéfa československé zpravodajské služby generála Františka Moravce, kdy bylo rozhodnuto vyslat do Čech skupinu parašutistů, která měla provést atentát na Heydricha. A 29. prosince 1941, krátce po půlnoci, seskočil z britského letadla typu Halifax Jozef Gabčík a Jan Kubiš, skupina "Antropoid". Její úkol: Spáchat atentát na Heydricha!

Jakmile Kubiš a Gabčík navázali spojení s českým odbojem, začali atentát na kata Heydricha, jak se tomuto štihlému světlovláskému SS-obergruppenführerovi říkalo v celé Evropě, aktivně připravovat. Byla to především sokolská ilegální skupina "Jindra" vedená středoškolským profesorem chemie Ladislavem Vaňkem, která Kubišovi a Gabčíkovi poskytovala účinnou pomoc. Ale představitelé českého domácího odboje s myšlenkou provést atentát na Heydricha příliš nadšení nebyli. Domnívali se — a ukázalo se, že právem — že represe nacistů budou tak velké, že znemožní na delší dobu nejen jakýkoliv aktivní odboj, ale přeruší i spojení velmi cennou zpravodajskou činnost z oblasti protektorátu Čechy a Morava. Ještě začátkem května poslal Ladislav Vaňek — Jindra do Londýna depeši, v níž žádal, aby bylo od myšlenky provést atentát na Heydricha upuštěno. Atentát by měl být raději spáchán na nějakého předního českého zrádce, třeba ministra Emanuela Moravce. Ale, vše tomu nasvědčuje — Londýn přání domácího odboje nebral příliš na vědomí. Kubiš a Gabčík pokračovali v přípravách atentátu. Co ale bylo rozhodující, že byl atentát spáchán právě ve

dosud nepodal zprávu o svém plnění požadavků této konvence. Výbor světové organizace nemá valné možnosti, jak donutit tu kterou vládu k podání situační zprávy o plnění ustanovení konvence o právech menšiny. Avšak nepřijal argumenty Polska, že polské chování za druhé světové války je o sobě dostatečným důkazem toho, že dnešní národnostní menšiny v této zemi jasně nemohou být za vlády socialismu obětí jakékoli diskriminace. A stejně výbor nepřijal tvrzení, že 200.000 Macedonců, uvedených v bulharském sčítání z roku 1956, se prostě vypařilo.

středu 27. května 1942 v 10 hodin 31 minut?

Kubiš a Gabčík řadu týdnů sledovali Heydrichovy zvyklosti. Na kolech jezdili kolem jeho sídla v Panenských Břežanech, postávali na nárožích pražských ulic, kudy téměř denně Heydrich jezdil na Hradčany. A pak dostávali také informace od českých lidí, kteří byli v bezprostřední Heydrichovy blízkosti. Tak třeba od Františka Šafaříka, který byl zaměstnancem hospodářské správy Pražského Hradu a také od paní Žofie Žábové, která byla kuchařkou v Panenských Břežanech. Byla to vídeňská Češka, která mluvila výborně česky a německy a Heydrichovi — což je ostatně pro šéfa nacistické stranické bezpečnostní služby skoro až podivuhodné — ji zcela důvěřovali.

V polovině května 1942 bylo všem vedoucím odbojovým pracovníkům jasné, že Kubiš a Gabčík se zřejmě nenechají od svého úmyslu spáchat atentát na Reinharda Heydricha odradit. Jen jedno nebylo jisté: Kdy má být atentát na zastupujícího

R. Stroebling

říšského protektora spáchán. A byla to více či méně náhoda, která určila tento den.

Pravidelně jednou měsíčně přicházel na Pražský Hrad hodinář Josef Novotný, který bydlel na pražské Malé straně. Jeho úkolem bylo překontrolovat chod všech starobyklých hodinek, kterých bylo na Pražském Hradě pěkné množství. A jedny z nich byly také přímo v Heydrichově pracovně.

Co nikdo nevěděl — Josef Novotný, odborník-hodinář byl rovněž zapojen na odbojovou organizaci Jindra. A tak, když někdy po 20. květnu — asi to bylo 23. nebo 24. května 1942 — Josef Novotný opět přišel na Hrad, aby se podíval, zda všechny ty barokní, renesanční hodiny správně jdou — zašel i k Heydrichovi. Český hodinář směl ale do pracovní nejmnocnějšího muže v protektorátě samozřejmě jen tehdy, když ten nebyl přítomen. A tak tomu bylo i tehdy. Heydrichova pracovna zela prázdnotou, hodiny byly v pořádku a na stole ležel návrh Heydrichova časového plánu. Pod datem 27. května Josef Novotný četl: Odlet do vůdcova hlavního stanu. Návrat do Prahy pro příští dny nepravděpodobný.

Novotný zmačkal papír, ho-

dil ho do koše na odpadky, co stál vedle velkého psacího stolu. A pak šel dále. Kontrolovat hodinky . . .

Večer co večer přicházely na Pražský Hrad uklízečky. Jednou z nich byla Marie Rašnerová. Ji se dostalo zvlášť velké "pocty". Směla uklízet v pracovně zastupujícího říšského protektora. Bylo tak tomu i v den, kdy Josef Novotný, mistr hodinářský hodil do Heydrichova koše jeho termínový plán.

K povinnostem Marie Rašnerové patřilo vynést také odpadový koš. A to uklízečka Rašnerová dělala se zvláštní pečlivostí. Tak, že všechny papíry, které tam našla, vynešla ven a předala členům odbojové skupiny Jindra. Tak tomu bylo i ten den, kdy Josef Novotný kontroloval chod Heydrichových hodin. Netrvalo dlouho a Kubiš a Gabčík věděli, že jim mnoho času k uskutečnění jejich plánu nezbyvá. Jestliže Heydrich skutečně po návštěvě v Hitlerově hlavním stanu "Vlčí doupě" ve východním Prusku delší dobu — nebo možná již definitivně — se do Prahy nevrátí, pak se atentát na neho již určitě nedá uskutečnit.

Jozef Gabčík a Jan Kubiš vsadili tedy vše na jednu kartu: atentát na SS-obergruppenführera Reinharda Heydricha bude uskutečněn ve středu 27. května 1942 při jeho cestě z Panenských Břežan na Pražský hrad! Jiné možnosti pak už asi nebude . . .

Pak se události již řítily obrovským tempem.

Jen k jedné chybě došlo. Gabčíkův sten-gun selhal, Jan Kubiš musel vrhnout na Heydricha mercedes bombu.

Úkol byl splněn: Atentát na Reinharda Heydricha byl spáchán. Bylo to v poslední minutě . . .

Copyright: Autor a AL/EL

Poznámka redakce:

V exilovém nakladatelství Konfrontace v Curychu vyjde v roce 1977 kniha Rudolfa Ströbingera o atentátu na Reinharda Heydricha.

Závora proti SSSR

Všechny tři asijské země — které zahraniční ministr Spojených států Henry Kissinger v srpnu navštívil — Irán, Afganistán a Pákistán — mají značný strategický význam. Dohromady tvoří závoru na cestě ze Sovětského svazu k Perskému zálivu a k Indickému oceánu. Nejvýznamnější je Irán, který má velké rezervy nafty a v jehož dosahu jsou též naftová ložiska v Arabském světě. Irán byl proto vždycky zahrnován z Washingtonu přízni a jeho požadavky tam byly plněny velkoryse. Podle dohody, kterou uzavřely Spojené státy s iránským šachem Rezou Pahlevim ještě za Nixonovy éry, se stal Irán největším odběratelem amerických zbraní a zůstane jim zřejmě i nadále, i přesto, že někteří členové kongresu k jeho dalšímu vyzbrojování vyjádřili výhrady.

Kissinger podepsal v Teheránu protokol, podle něhož budou Spojené státy prodávat Iránu v příštích pěti letech každoročně vojenský materiál v hodnotě 2 — 3 miliard dolarů, které Irán uhradí především zvýšenými dodávkami nafty.

V příštích čtyřech letech chce

nejlepším spojencům Ameriky, by si našel jiné dodavatele zbraní, jak také už pohrozil, a že americký vliv nejen v Iránu, ale i na celém Středním Východě by utrpěl, čímž by byla ohrožena politická stabilita. Washingtonská vláda se proto rozhodla prodat Iránu nejen zbraně, ale i 8 až 10 jaderných reaktorů. Vznese ovšem podmínku, že budou použity jen k mírovým účelům a že vedlejší zplodiny reaktorů budou dány pod mezinárodní kontrolu, aby z nich nemohly být vyráběny nukleární zbraně. Formální dohoda o tom má být podepsána až později, ale Kissinger naznačil, že politické problémy s tímto obchodem související už byly v podstatě vyřešeny. Otázku jaderných reaktorů projednával Kissinger také s pakistánským premiérem Zulfikarem Bhuttem. Ten zakoupil nukleární reaktory ve Francii, aniž se při tom francouzské vládě k něčemu navázal a Kissinger ho navštívil především proto, aby ho přiměl zřeknout se plánu na případné použití reaktorů k účelům vojenským. Předal mu v tom smyslu formulovaný osobní dopis od presidenta Forda. Bhutto mu však prozatím závaznou odpověď nedal. Kissinger před odletem z Pákistánu na tiskové konferenci prohlásil, že difference mezi americkou a pakistánskou vládou dosud nebyly překlenuty a že ve vyjednávání o kompromisu se bude pokračovat v příštích měsících. Politici pozorovatelé však soudí, že Bhutto na nějaký kompromis přistoupí, protože odmítnutím amerického požadavku by riskoval, že Spojené státy mu odřeknou další vojenskou a hospodářskou pomoc.

Cestou z Iránu do Pákistánu se americký ministr zahraničí zastavil také v Afgánském hlavním městě Kabulu. Tam se však zdržel jen 4 hodiny a účelem jeho zastávky nebylo v podstatě nic jiného, než dát afgánskému prezidentovi Mohamedu Daoudovi na vědomí, že Amerika má nadále zájem o to, aby jeho země zůstala politicky nezávislá, a to především na sousedním Sovětském svazu.

prodej této důležité energetické suroviny Spojeným státům zdvojnásobit. Tím objem iránsko-amerického obchodu podstatně vzroste a Spojené státy se stanou největším obchodním partnerem Iránu, kterým bylo dosud Západní Německo. Někteří členové kongresu sice vyslovili obavy, že iránská armáda nemá dost odborníků na obsluhu složitých amerických zbraní, že se zbraněmi budou muset do Iránu přijít další američtí vojenští odborníci, kterých je tam už nyní přes 20 tisíc a že kdyby se Irán dostal do otevřeného konfliktu s některou sousední zemí, byla by do něho zavlčena i Amerika. Tyto obavy však byly převáženy argumentem, že šach, který dosud patřil k

Č.S.A.

Nejstarší bratrská a sesterská podpůrná jednota v Americe jest připravena poskytnouti vám nejvýhodnější druhy životních pojištění plně zabezpečujících vaši ochranu. — Rovněž nabízíme pojišťky poskytující pravidelný starobní důchod jakož i pojišťky hypoteční.

Další informace ochotně podají:

RUDOLPH PEŠEK, 145 87 Seventh Ave., Whitestone, L.I. N.Y. 11357 — tel. (212) 767-9746
GEORGE POSPISHIL, 24 West End Ave., Westwood, N. J. 07675 — tel. (201) 664-6511

ANEBO PŘÍMO:

CZECHOSLOVAK SOCIETY OF AMERICA

"PIONEER OF FRATERNAL LIFE INSURANCE"

CSA PLAZA, 2701 S. HARLEM AVENUE, BERWYN, IL 60402

Telefony (312) 795-5800 — (312) 242-2224

SPORT

• Další výsledky hokejových bojů o Kanadský pohár: Kanada-ČSSR 1:0, Finsko-Švédsko 8:6, USA-Finsko 6:3, Švédsko-Československo 2:1, Kanada-ČSSR 6:0. O vítězi bude rozhodnuto až po vyjiti tohoto čísla.

• Pražská Slavia prohrála v přátelském utkání ve Španělsku s Realem Madrid 1:4 (1:2). V domácím týmu se zaskvěla nová posila, dánský hráč Jensen, který sám vstřelil tři góly a ještě jednou nastřelil břevno. Slavia nezahrála špatně, ujala se dokonce vedení ve 4. min. brankou Jebavého. Pak ale už úřadoval jenom Jensen.

• Útoky na rekord v plavbě přes kanál La Manche se množí jako houby po dešti. Dvacetiletá Angličanka Wendy Brooková zaplavala trat' z Anglie do Francie poprvé pod devítihodinovou hranici v čase 8:56 hod. Dosavadní rekord patřil Američance Bishoffové (17), která potřebovala ke zdolání kanálu o 7 min. více.

• V mistrovském utkání národní ligy kopané žen porazila Sparta Slavii 1:0. Hrál se za neustálého deště, Slavia měla výraznou převahu, ale nedokázala ji využít. Jedinou branku vsílila hlavou Funková. Diváků: 300.

• V Teplicích na Stínadlech byl otevřen nový krytý zimní stadion. Kapacita hlediště je 6500 míst k sezení, osvětlení odpovídá požadavkům barevných televizních přenosů.

• Hvězda jugoslávského basketbalu Dražen Dalipagić prošel sice přijímací zkouškou profesionálního týmu Boston Celtic, ale smlouvu odmítl a vrátil se domů. Na bělehradském letišti prohlásil: "Sedm dní jsem třikrát denně trénoval, nemohu říct, že bych se nesnažil, ale na takový život bych si nezvykl." Těžký je život profesionála na Západě.

• Jako první australský vězeň mohl 26letý Lou Hurst vybojovat utkání v ringu mimo nápravné zařízení. Na svobodě si pobyl ale krátce, protože prohrál již ve 2. kole k: o. s Normanem Beanem. Hurst byl za loupežné přepadení odsouzen na 16 let do káznice. Utkání mu vyneslo pouhých \$40.

• V mezinárodním turnaji moskevského šachového klubu, hraném v Oděse, se zaskvěl filipínský mistr Rosento Balinas. Po celý turnaj jasně vedl a se ziskem 10 ze 14 turnaj vyhrál, což je v silné konkurenci sovětských vel mistrů výsledek zcela ojedinělý.

• Jan Kodeš se postaral ve Forest Hills o senzaci. Porazil ve 2. kole hladce "winbledonského" kolegu Ashe (USA) 6:1, 6:2, ve 3. kole

vyřadil Američana Richeye 6:2, 7:5 a v zápase o postup do čtvrtfinále vyhrál nad Jihoafričanem Frew MacMillanem 6:4, 7:6, 2:6, 7:6.

• MS cyklistů v neolympijských disciplínách bylo zahájeno v jihoitalské Ostuni závodem žen. Zvítězila Holanďanka van Oostenová — která byla ministryni světa již v roce 1968 a kromě toho získala na šampionátech další dvě stříbrné a jednu bronzovou medaili. V závodě profesionálů na 288 km zvítězil Belgičan Maertens před Italy Moserem a Contim.

• Čs. hráči pozemního hokeje se hráli první utkání se SSSR. V Edenu zvítězil čs. tým 3:0 a v odvjetném utkání v Brandýse n. L. remizoval 1:1. Hosty reprezentoval klubový celek Dynamo Alma Ata.

• Sovětský šachový velmistr Korčoj se nevrátil na svoji mateřskou sovětskou základnu a dal přednost exilu na Západě. Sovětská šachová federace vydala oficiální prohlášení, v němž "vyzdvihuje" Korčojů osobní "negativní vlastnosti, o kterých se vědělo" a zbavuje ho všech titulů zasloužilého mistra sportu, velmistra a mistra sportu SSSR. Zdá se, že Korčoj přece jen tak docela "negativní" nebyl.

• Novým mistrem světa na ploché dráze v Chorvóve se stal před 90.000 diváky Angličan Collins, který čtyřikrát vyhrál a prohrál jen s exmistrem světa Novozélanďanem Maugerem (skončil na 4. místě). Čechoslovák Jiří Štancl skončil na 10. místě.

• Sovětské hokejové aparátčiči omlouvají klukovsky dosavadní neúspěchy rudého týmu v "Canada Cup." Po zápase se Švédskem (3:3) chtěli dokonce, aby SSSR z turnaje odstoupil, protože rozhodčí uznal v hodině dvanácté vyrovnávací branku Švéda Hedberga. A "srozumitelná" perlička ze "Sovětského sportu": Kdy hráli nejsilnější hráči SSSR? Nebudeme se pokoušet odpovědět, neboť jakkoliv je to divné, byli to především ti hokejisté, kteří jsou nyní ve "sborné", kdo vůbec nevynikli." Zamotaněji to nejde!

• Olympijského vítěze ve skoku vysokém Jaška Wszolu (19) dělí již jen 3 cm od světového rekordu Američana Dwighta Stonea. Wszola zdolal na lehkotletickém mítingu v západoněmeckém Koblenzi latku ve výši 229 cm a zlepšil tak 15 let starý evropský rekord Valeri Brumela (SSSR) o 1 cm.

• Mária Mračnová (30) překonala na lehkotletickém mistrovství Československa čs. rekord ve skoku vysokém výkonem 192 cm. Držitelkou dosavadního rekordu byla Karbanová (191). Mračnová hodlá zanechat závodní činnosti.

• MS automobilů formule 1 pokračovalo Velkou cenou Holandska na trati v Zandvoortu. Na 75 okruzích byl nejrychlejší Brit James Hunt na McLarenu. Svým vítězstvím oslavil svoje 28. narozeniny a dotáhl se na pouhé dva body za Laudu (58 b.).

• Na tenisových dvorcích Dynamo Pardubice skončil

FEUILLETON

O PAMÁTKÁCH TROCHU JINAK

V úvodu nejnovějšího průvodce Prahou můžeme číst tento secesně květnatý odstavec: Do tváře Prahy se vepsala každá historická epocha, v jejích ulicích jsou roztroušeny bohaté odkazy věků minulých i živí svědkové historické přítomnosti (?) — vzácné a jedinečné památky románské architektury, gotické chrámy a renesanční a barokní paláce, klasicistní domy . . . všechny se spojují v pozoruhodný výtvarný celek, okouzující — vzrušující, uchvacující — nádherné dílo přírody, umělce a dělníků (a rolníků a pracujících inteligence — pozn. aut.), město hrdě zvané srdcem Evropy."

Na nedomykavost chlopni churavící srdce Evropy si přisvojují kromě pražské matky měst ještě další města, městyse a vsíky, tuzemské i zahraniční; připouštíme, že Praha díky chrámovým věžím vypínajícím se k zakouřeně šedomlhavé obloze se zovč stovčatou a tvrdíme urputně, že na tomto věžním bohatství dnešní páni rudí konšelé nemají ani zbla zásluhy. Kdyby nebylo onoho stavězí, o které se postarali naši předkové, vyrostlo by dnes na jejich místě "tisíce hvězd", právě takových, jakými jsou ozdobeny hrudě lokomotiv ČSD, nebo o kus dál kremelské věže, takže Praha, caput regni Bohemiae, by byla přejmenována na "tisícerohvězdnu."

Dovedu si živě představit, jak zapadající rudozlaté slunce by ozařovalo rubínové rudé hvězdy a jejich třpyt by denně připomínal lidu dole pod nimi krev prolitou v revolučních bojích, o nichž by se musely v normalizovaném Svazu spisovatelů teprve vymýšlet historie a legendy: jak soudruh Ilja Kopt'áhal u revolučního nadšení lopatou rozpořtil těhotnou ženu kapitalistovu, čímž zabil dvě mouchy jednou ranou, jak praví staré dobré české přísloví, jak Jelízaveta Podrazníková vlastnoručně zapíchla knejpem souchotinářského prtáka-kapitalistu Antonína Jiroutka, jak dělesloužící zupák Vasil Klapajzma břitvou vyřízl důstojnické lampasy z kalhot kapitána Jiřího Ventury a jak jimi vítězoslavně mával nad revolucí rozhicovanou a zpitomělou hlavou včetně řemenu ze stehenní kůže ofiřirovy, jak zasloužilý metař Alois Smítko, který se stal později tajemníkem

49. ročník populární pardubické juniorky — dorostenecký přebor Československa v tenisu. Chlapeckou soutěž vyhrál Lendl, juniorský ME 1976, dívčí skupinu Skronská.

nějakého výboru strany — drže v proletářské ruce skalp jakéhosi potulného intelektuála, volal: "A přece sme je zametli, prokletý kapitalistovč!"

Leč a díky Bohu tak daleko výzdoba Prahy nedošla, i když při procházce městem byly, jsou a budou k pohledu nabízeny některé objekty — které by si neměly činit prážádný nárok na budoucí historicko architektonickou slávu.

Na Letné vyrostlo, jak všeobecně známo k všeobecnému posměchu mas, z mozolů, krve a proti vůli dělníků — rolníků a pracujících inteligence gigantické špásové monstrum, které mělo znázorňovat věčnou slávu věčně velkého Stalina (165 cm živé velikosti-pozn. aut.); ale věčně nevděčný pražský občan přejmenoval tento výplod mdlého mozku kolektivu výtvarníků sarkasticky a trpce na "frontu na maso." Zakrátko se na místo kameného důkřvzdání objevili ale titíž budovatelé, vyznamenaní řády za urychlené, vybudování monumentu, aby dostali další řády za jeho urychlené zbouření. Praha přišla o extrovní dominantu v ose Pařížské ulice a československý daňový poplatník o několik miliard nedevizových korun.

Nová budova parlamentu přimontovaná obkročmo a ležmo na objekt bývalé burzy, svatostánku to kapitalistické prvorepublikánské společnosti, připomíná slepenec aprílového žertu s tragedií, který degradoval vedle stojící Smetanovo divadlo na úroveň psí boudy.

Nebo onen úděsný výkřik z architektonicko-uměleckého blázince na střeše kostela v Emauzích na Slovanech. Dva sputnikovité nic neříkající mečovitě paprsky, třící bez duše a posláni do blíže neurčitěho prostoru fantazie; fantazie se nedostaví, nemůže se objevit ani jako fata morgana nebo deus ex machina, protože je to objekt bez hloubky prožitku, je to samoučelný vrchlik trestuhodné bezohlednosti a neodpovědnosti na místě posvátně historickém.

Navrhoval bych zříditi pod dohledem strany Výzkumný ústav pro dostávbu nedostavěných objektů.

Dovedu si s jasnou zřetelností představit dokončení chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře tak, že na vrcholový průsečík svazků střešních gotických oblouků by byla nasazena gigantická hlava V. I. Lenina, takže při pohledu z dálky by pozorovatel nabyt dojmu, jakoby velký učitel revoluce vyhlížel z posady starobylé parní lázně. Nebo zauvažujme nad nedo-

končenou věží chrámu sv. Víta na Hradčanech. Místo kopule bych na věžní sokl aranžoval první sovětský tank, který vjel 20. srpna 1968 v čele invazních vojsk Varšavského paktu na území Československa. A vrchol žulového monolitu, stojícího na třetím hradním nádvoří bych ozdobil monumentální bronzovou deskou se jmény zrádců, kteří pozvali okupační armády do země.

Na mramorovou platformu, kde se dříve týčila hromada otesaného kamení v podobě neotesaného J. V. Stalina, bych nechal vytesat podpisy všech těch, kteří slavnostně podepsali neslavný dokument z Helsinek a celý objekt bych obehnal samostřílovými nástrahami "made in NDR", aby vděční občané samým nadšením nezneuctili podpisy pokálením.

Ve sklepních prostorách pod pomníkem, kde do nedávna byly uskladněny brambory, aby lépe a radostněji hnily pro slávu komunizmu, bych instaloval stálou dokumentární výstavu o mrtvých z Kronštatu, o ubitých ubožácích z doby uměle vyvolaného hladomoru v zemi, kde zítřek znamená temný středověk, o Katynu a jiných slavných čdobích z dějin bolševického hnutí.

A nad tím vším by s rozepjatými pažemi stál na místě dnešní petřinské rozhledny, jako onen báječný Kristus na Cukrové hoře před Rio de Janeirem, maršálissimus a genialissimus Leonid Brežněv, z jehož úst, opatřených supermaximegafónem by nepřetržitě vyřvával neartikulovaný hlas na všechny strany: pojd'te všichni ke mně, kteří nejste přivrženci a já vás k sobě přivrhnou, holoubkové!

Jak znám ale Pražáky, nazvali by pomník třeba po babičce z pohádky o červné Karkulce: babičko, proč máte tak strašně velkou hubu? Ale, to abych mohla pořádně hulákat o moji příslovečné lúsce k bližnímu!

A babičko, proč máte tak strašně roztažené paže?

Ale, to aby na mých bolševických prsech dodýchal celý svět.

A babičko, proč tady vůbec tak strašně stojíte?

Ale, to k vůli takovým zvědavcům, jako jsi ty, golubčík, protože kdo se moc ptá, nic se nedozví a kdo se nic nedozví, ten si rád vymýšlí všíljké nemístné báchorky a proto takovým fantastům dáváme možnost rekreace na Sibiři nebo v psychiatrických ozdravovnách, bobečku!

Že jsem to s těmi památkami kapánek přehnal?

Ani bych neřekl, spíše mám dojem, že mám ještě pramalou fantazii.

Jan Ryba

WŠ/57

Invaze arabských petrodolarů Československo . . .

Londýnský dopisovatel amerického listu 'Stars and Stripes' napsal, jak se Londýn jenom hemží arabskými milionáři, oblečeným v orientálních kaftanech. Tito naftoví magnáti nakupují v těch nejluxusnějších londýnských obchodech — nakupují jak vily, paláce, domy a hrady, tak také ten nejluxusnější nábytek. Jeden z nich koupil od kubánského exulanta zámek, za který bez mluvení zaplatil jeden milion liber. Tři bratři jednoho takového milionáře ze Středního východu přiletěli do Londýna na nákup ve vlastním try-skovém letadle.

Za 6 hodin pobytu v Londýně utratili za různé potřeby pro domácnost půl milionu liber sterlinků. Nakoupili antický nábytek — šperky, přepychové oblečení a podobně. Jeden Arab nakoupil čokoládu za 1.800 liber a poslal ji domů svým soukromým letadlem. Lze tudíž hovořit o obchodní invasi bohatých Arabů, kteří v londýnských obchodech skupují vše, co se dá odvézt, anebo odnést. Pro Brity to má ovšem značné výhody. Britské turistické úřady v Londýně oznámily minulý měsíc, že Arabové utratí tímto způsobem ve Velké Británii ročně kolem 180 milionů liber. Při spívání tím k prosperitě britského hospodářství. Londýnské prodejny nemovitostí odhadují, že Arabové vlastní v Londýně asi 10 tisíc domů a luxusních bytů. Několik naftařských magnátů si dokonce vyhledávalo luxusní residence z helikoptéry. Jedna londýnská úřednice společnosti pro obchod nemovitostmi prodala minulý rok arabským šejkům domy v hodnotě dvou a půl milionů liber. "Každý z nich si přál", říká — "něco jako Buckinghamský palác, v němž sídlí britská královna." Arabové však nekupují jenom domy, nýbrž se také zajímají o pozemky, zemědělskou půdu, zámky, hrady a různé jiné objekty. Minulý měsíc zakoupili naftařští šejkové ze Saudské Arábie a z emirátů v Per-

ském zálivu známý hotel Dorchester a další hotel Royal Kensington celkem za téměř 10 milionů liber. Kuwait vlastní v současné době 22% kapitálu vloženého do velké britské důlní a obchodní podnikatelské společnosti. S kapitálem proniká i do společností, které těží naftu v Severním moři. Britští finanční odborníci prohlašují, že není snadné odhadnout rozsah arabských finančních vkladů ve Velké Británii, hlav-

ně v Londýně. Tento arabský zájem o investice ve Velké Británii začal před dvěma roky a podstatně vzrostl minulého roku, když v Bejrutu, kde dříve arabské šejkové obchodovali a kam jezdili na léto, vyvrcholila občanská válka. Arabští naftaři se rozjeli po Evropě, hlavně do Londýna, kde našli nejvýhodnější možnosti pro investování svých petrodolarů, díky značnému poklesu anglické libry.

Staronový Tibet

Letos, v létě se poprvé po mnoha letech podařilo dvěma zahraničním novinářům navštívit Tibet. Byli to Neville Maxwell, bývalý dopisovatel londýnského deníku Times, dnes profesor oxfordské university, a nepálský žurnalista Mana Randjan Josse. Oba novináři, kteří znají Tibet a jeho hlavní město Lhasu z doby před rozdrčením tibetského povstání proti Číňanům, se shodují v tom, že změny v životě tohoto horského státu lze poznat spíše na tom, co vi-

dět není než co vidět je. Tak například zmizeli z ulic Lhasy všudypřítomní budhističtí mniši. Žijí sice stále ještě ve svých klášterích, musí se však živit prací, například na polích, a nesmí kázat ani šířit lamaistické náboženství, což znamená, že po vyměnění těchto mnišů nebude nikoho, kdo by dál udržoval náboženský život nemě.

Dalailama sám musel roku 1959 uprchnout a dnes žije v Indii. O jeho postavení se však bude asi brzy znovu jednat v procesu normalisace vztahů mezi Čínou a Indií. Zdá se, že se v této oblasti nebude moci dosáhnout skutečného přelomu, pokud se Indie neodhodlá vyzvat Dalailamu — aby se vrátil do Tibetu a akceptoval tamní realitu.

Britský novinář Neville Maxwell si při návštěvě Tibetu také povšiml, že kromě mnišů a žebráků zmizeli z ulic i lidé, modlíci se pomocí známých točících mlýnků. Místo nápisů náboženských jsou všude politická hesla. "Ideologický puls Pekingu je tu znát právě tak jako všude jinde v Číně," poznamenává Maxwell, dodává však, že mnohé se ani po sedmnácti letech čínské nadvlády a otevření Tibetu směrem na severovýchod nezměnilo. Je to například tradiční oběť Tibetanů, nebo nošení břemen a zavazadel na zádech — ačkoliv v Tibetu dnes už existují vozy, auta i traktory.

Největší změny zaznamenal Maxwell v samotném srdci Tibetu, v bývalém Dalailamově paláci Potale, jakož i v nejposvátnějším chrámě Tibetu Jorkangu a v někdejší Dalailamově letní sídle Norbulingka; ze všech těchto budov byla zřízena muzea, jež však zejí prázdnotou, až na Norbulingu, do jejichž zahrad jezdí Tibetané ve svátky na výlety a pikniky, přičemž se stále ještě vypije velké množství tradičního tibetského čaje s máslem.

(Pokrač. ze str. 1.) jímčnost v postavení našich národů souvisí patrně s tím, že si ani Čechy ani Slovany v posledních stětech nemohly vytvořit normální stát státnosti, a možná že právě pro tuto poruchu ode dávna a vlastně až do nejnovější doby byly křížovatkou evropského duchovního proudění i místem sporu evropských mocenských zájmů. Podívejme tu právě to slovo "evropský" — protože mnohé evropské kulturní i politické tendence krystalizovaly v Čechách v ryzosti téměř laboratorní: reforma-ce, barok, romantický demokraticismus a idea sebeurčení — a sotva kde se najde země, která se tolikrát ocitla v čele při řešení základní otázky moderní evropské společnosti, otázky sociální.

Do této řady patří ovšem i československý experiment, který vrcholil před osmi lety; byl pokusem o navázání na jedinečnou syntézu evropanství, již založila první masarykovská republika. V onom přání, které možná nesdílili všichni profesionální politikové, ale v němž byla zajedno obrovská většina národa, aby byla obnovena pluralitní, humanitní a do široka otevřená demokracie, dokonce i v onom utopickém toužení po extrateritoriálnosti a neutralitě byla skryta sta-

rá touha Čechů a Slováků po Evropě, ve dvacetiletí po roce 1948 zakázané a odcizené. Československé oficiální pojetí helsinských usnesení — které trvá na internaciona-lismu výhradně proletářském a na duchovní orientaci výhradně východní nemůže vyústit v nic jiného než řečnické cvičení. Odporuje totiž realitám nejen očividným, ale i hluboce zakořeněným. O tom, že Češi a Slováci jsou Evropany, svědčí každá kostelní věž, každá pohádka a lidová píseň, každý autentický plod kultury, dokonce sám organismus stezek a cest: jimi jsme odedávna byli spojení s Evropou jakoby jediným krevním oběhem — zatímco v opačném směru jsme byli a dodnes vlastně jsme bez řádných komunikací.

Nelze hádat mezinárodní spolupráci a rozvoj lidských kontaktů a zároveň nejen prakticky udržovat přísnou izolaci, ale i principiálně pod-vazovat a přetínat přirozená spojení, ustálená po řadu staletí. Skutečné naplnění helsinských usnesení může pro Československo znamenat jen jedno — návrat k Evropě, neboť nejen, že Evropa Čechům a Slovákům chybí, ale i oni, jakožto osvědčený kvas chybějí Evropě.

J. J.

VTIPY

• Na dveřích jedné svatební síně se objevilo toto oznámení: Polední přestávka. Využijte času a přemýšlejte!

• Manželská hádka dosahuje vrcholu. Ona vzlikařím hlasem: "Dala jsem ti moje nejlepší léta svého života!" "To je pravda, říká on zadumane, "ale moje jsou mi vzala . . ."

LADISLAV GUDERNA JAROSLAV HOVADÍK

Obrazy a kresby

Dva přední českoslovenští umělci, žijící v Torontu v Kanadě, vystaví soubor svých děl v nové umělecké síni manželů Ireny a Karla Zedníčkových, otevřené v New Yorku. Galerie je přístupna denně, od pondělí do soboty mezi 11 — 6 hod. Výstava bude probíhat od 24. září do 23. října t.r. Všichni krajané jsou srdečně zváni.

FIALA GALLERY

1310 Madison Ave., New York, N. Y. 10028

FRANK HOLECEK'S

Czechoslovak Praha Restaurant and Bar

1358 FIRST AVENUE, CORNER 73rd STREET - NEW YORK

Nejmoderněji zařízená a všim pohodlím vybavená restaurace. • Nejjemnější československá kuchyně včetně všech pražských specialit: pečená husa a kachna, vepřová pečeně, svíčková a zaje na smetaně a celá řada dalších specialit. • Importovaný plzeňský prazdroj na čepu. Zvláštní místnost pro soukromé spol. u příležitosti svateb, pohřbů atd. Bar otevřen od 11 dop. do 4 ráno. Restaurace otevřena od 12 dop. do 11 hod. noční každý den. "Special Luncheons" 12 Noon — 4 P.M. Monday to Saturday. • O rezervaci volejte: YU 8-3505 — RH 4-9787

ZLATÝ VĚK KNIHY

Před 430 lety se narodil Daniel Adam z Veleslavína, velký milovník českého jazyka. Sám nebyl nadán uměleckou tvořivostí, vynikl jako organizátor, filolog, historik a knihtiskař. Nebýt toho, že se zamiloval do pohlavně panny Anny, dcery Jiřího Melantricha z Aventina, majitele proslulé tiskárny, snad by byl přednášel po svém učiteli Prokopu Lupáčovi napraž-

Jan Dán

MOSKVA ÚTOČÍ NA BONN

Nedávno byli moskevští velvyslanci Spojených států, Británie a Francie pozváni na sovětské ministerstvo zahraničí, kde jim bylo odevzdáno prohlášení o stanovisku Sovětského svazu ve věci plánované účasti západního Berlína v přímých volbách do Evropského parlamentu. Dokument praví, že se — jak ukázalo červencové zasedání hlav států a vlád zemí Evropského společenství v Bruselu — počítá s tím, že zákony Německé spolkové republiky, týkající se voleb do evropského parlamentu, budou platit i pro západní sektory Berlína. Tyto sektory nejsou nedílnou částí spolkové republiky a nemohou být podřízeny ani orgánům Evropského společenství, podotýká sovětské prohlášení a vyzdvihuje, že účast západního Berlína ve zmíněných volbách byla hrubým porušením čtyřmocenské dohody o Berlínu z roku 1971.

Bonnská vláda vydala prohlášení, že se k sovětskému dokumentu nevyjádří. Její mluvčí řekl, že předmětem sovětského prohlášení je čtyřmocenská dohoda a že je tudíž na signatářích této dohody, aby se vyjádřili k sovětskému kroku. Nicméně mluvčí západoberlinského senátu řekl, že senát, tři západní mocnosti, jakož i bonnská vláda soudí, že západní Berlín je součástí Evropského společenství a že musí být přirozeně zastoupen v evropském parlamentu. Mluvčí senátu ještě

poznámeneal, že se volby západoberlinských poslanců do evropského parlamentu budou konat v naprostém souladu s předešlou praxí ohledně zastoupení západního Berlína ve spolkovém sněmu v Bonnu. Západní Berlín zastupují v bonnském sněmu poslanci, kteří jsou voleni třemi stranami v městském parlamentu úměrně k jejich početní síle. Prohlášení Moskvy znamená, že vzala znovu v potaz svazky mezi západním Berlínem a Německou spolkovou republikou. Jde o další tah v nepřetržitém úsilí Sovětů izolovat západní Berlín jednostranným výkladem dohody. Jako mnohokrát předtím, i v tomto prohlášení se Sověty odvo-

lávají na ustanovení, obsažené v čtyřmocenské dohodě, že západní sektory rozděleného města "nejsou součástí Německé spolkové republiky a nejsou jí spravovány". Moskva přitom prostě nebere na vědomí první část dotyčného ustanovení, které praví, že svazky mezi západními sektory Berlína a spolkovou republikou "budou udrženy a rozvíjeny".

Je to v krátké době už po čtvrté, co Moskva kritizovala Bonn. Moskevská Pravda napadla spolkového kancléře Helmuta Schmidta, který odsoudil bezohledné používání střelných zbraní východoněmeckými pohraničníky a řekl, že nedávne incidenty na hranicích trvale zatěžují vztahy spolkové republiky k východnímu Německu. List Pravda označil kancléřův výrok za kulminaci bod propagandistické kampaně, která prý je v rozporu s literou i duchem helsinského Závěrečného aktu a je namířena proti závazkům, s nimiž spolková republika vyslovila souhlas. Mluvčí bonnské vlády k tomu řekl, že "nepřiměřená reakce východoněmeckých pohraničníků se nestane přiměřenou tím, že se moskevská Pravda snaží legitimovat používání střelných zbraní východoněmeckými orgány. Spolková republika nenapadá východoněmeckou hranici", vyzdvihl mluvčí bonnské vlády a označil za pozoruhodné,

Nepřehlédněte, prosíme!

Prosíme všechny naše evropské předplatitele, aby veškerou korespondenci řídili od tohoto dne výhradně na švýcarskou adresu Evropských Listů: EL (Evropské Listy) Postfach 606, 8058-Zürich Flughafen, Switzerland. Poněvadž jsme zrušili bankovní i poštovní konto ve Frankfurtu v západním Německu, řiďte laskavě veškeré platby ve prospěch EL na: Schweizerischer Bankverein, 8033 Zürich, s poznámkou "Z. G. Americké Listy P5-622.890."

Evropské Listy

Z KALENDRÁŘE KRAJANSKÝCH AKCÍ A PROGRAMŮ:

- Schůzky v Norimberku každý čtvrtek na Velchemradu, Zufuhrstr. 8, tel. 0911/26684.
- Možnost rekreace v Německu u švýcarských hranic, ve Schwarzwald. Budova církevní organizace Opus bonum, místo pro 15-20 osob s možností vaření, les, zdravé podnebí, vhodné pro revma a nemoci krevního oběhu.
- Pátek-neděle 15. až 17. října 1976. Itálie-Brixen, Feldthurns, jižní Tyrolsko: Hapličkovo symposium na počest 120. výročí úmrtí K. Havlíčka Borovského. Bližší informace v redakci AL/EL.

že hlavní orgán sovětských komunistů kritizuje iniciativu, jejímž cílem je vytvořit u Spojených národů instituci pro posuzování jednotlivých případů porušování lidských práv. Mělo by se vlastně očekávat, dodal bonnský mluvčí, že tato iniciativa spolkové vlády budou pokládat za konstruktivní všichni lidé, jimž záleží na účinné ochraně lidských práv. Dále moskevský rozhlas ve svém německém vysílání napadl spolkového ministra zahraničí Hanse Dietricha Genschera za jeho interview s týdeníkem "Welt am Sonntag". Genscher se však v tomto rozhovoru vyjádřil nejen k již zmíněnému zámeru bonnské vlády ve Spojených národech, který Moskvu tak popudil, nýbrž i k výrokům, které v rozhovoru s moskevskou Pravdou 29. července pronesl generální tajemník Leonid Brežněv. Toto Genscherovo prohlášení však moskevský rozhlas ve zmíněném vysílání přešel mlčením. V odpovědi na Brežněvovo tvrzení, že "některé velmoci jsou ochotny položit Itálii nůž na krk, jen aby zabránily vstupu komunistů do vlády", Genscher totiž řekl, že Brežněvova horlivost politicky podepřít italské komunisty vyvrací vlastně legendu o údajné nezávislosti tak zvaných eurokomunistů, a poukázal přitom na sovětskou strategii vnitřního oslabování západních demokracií. Brežněvovo svatouškovství si vzal na mušku mimo jiné mnichovský list Süddeutsche Zeitung; napsal: "Lze se jen divit, jak se šéf sovětské strany nerozpakuje vytýkat některým svobodně zvoleným vládám, že chtějí Itálii položit nůž na krk. Právě s jeho jménem je totiž spojena ona doktrína, kterou měl být před osmi lety ospravedlněn vpád do Československa — které se chystalo praktikovat komunismus, odchylující se od moskevské linie. A mluvil-li ministr zahraničí Genscher o sovětské strategii vnitřního oslabování západních demokracií, může se odvolat na neseštná prohlášení a doznání z východního bloku, v nichž je koexistence přímo velebena jako pokračování mezinárodního proti-imperialistického třídního boje — tedy jako v zásadě trvalé vměšování s pomocí bratrských komunistických stran".

V minulém čísle byly na straně osmé omylem přehozeny titulky k článkům. Prosíme čtenáře, aby redakčnímu šotkoví prominuli. EL

Africké Eldorado

Francouzský prezident Giscard d'Estaing byl na oficiální návštěvě v Gabunu, v zemi, která pro své bohatství nafty, nerostů a dřeva, měla odedávna přívlastek "africké eldorádo". Hlavním námětem porad francouzského prezidenta s tamním, Bongem bylo využití těchto zdrojů pomocí francouzských úvěrů a za účasti francouzských techniků — s cílem postupné gabunisace tohoto rozvojového programu. Gabun byl do roku 1960 francouzskou kolonií — avšak a potom, když dosáhl nezávislosti, udržel úzké obchodní styky s Francií, která tak zůstala jeho nejdůležitějším obchodním partnerem. Dováží z Gabunu naftu, uran, železnou rudu a tropické dřevo a exportuje průmyslové výrobky a také zbraně. Francouzská účast na rozvoji Gabunu, jeho průmyslu a spojů je značná. V Gabunu, v hospodářství a také na školách působí stovky Francouzů.

Na jaře přednesl gabunský prezident Omar Bongo prohlášení o tom, jak jeho země potřebuje vlastní techniku a o tom, jak musí dosáhnout nezávislosti finanční a jiné kontroly nad průmyslem. Dává si však pozor, aby neohrozil hladký běh gabunského hospodářství, jemuž jeho země vděčí za to, že má v celé Africe třetí nejvyšší příjem na hlavu obyvatele. (Po Jihoafrické unii a Libyi.) President Giscard d'Estaing hned od počátku, když byl zvolen do své funkce, přikládal vývoji v Africe velký význam a úměrně s tím mu věnoval značnou pozornost. Letos v květnu na afro-francouzské konferenci vyjádřil důrazně proafrické stanovisko s tím, že Afrika musí být ponechána Afričanům a vyslovil se důrazně proti dalšímu vměšování velmocí do afrických záležitostí. Také nyní, v rozhlasovém inter-

view, vyslaném do Afriky řekl, "že Afričané si nepřejí, aby se jejich kontinent stal bojištěm světových rivalit a ideologií".

Francie byla také iniciátorem konference mezi průmyslově vyvinutými a rozvojovými zeměmi a projektu fondu, vytvořeného africkými a západními zeměmi. Gabun sice není přímým účastníkem konference, avšak všechna rozhodnutí v otázkách surovin, energetiky se ho velmi týkají. President Bongo předložil Giscardovi d'Estaingovi plány na vytvoření zvláštního fondu ve výši jedné miliardy dolarů na rozvoj Afriky. Giscard d'Estaing načrtl své plány letos v květnu, když přijal reprezentanty afrických zemí. Jiné západní země vyjádřily zatím souhlas se zásadou takového fondu, který by společně spravovali Afričané.

Ještě slovo o kozách

Vzpomínáte si na náš článek "A já koza rohatá" (AL/EL, č. 30. ze dne 26. 7. 76, str. 8)? Zdá se, že všežravé kozy se dožijí jednoho krásného dne celosvětového prokletí.

Velké oblasti v jednotlivých zemích Jugoslávie, zvláště v Dalmácii a Makedonii jsou úplně holé. Ze země ční jen holé skály bez půdy a jakékoliv stopy po vegetaci. Je to hlavně důsledek volné pastvy obrovského množství koz — kterých se jen v Makedonii choval celý milión. Jugoslávské úřady vydaly nařízení, podle kterého může každý majitel chovat jen jednu jedinou kozu, která však už nesmí volně pobíhat kde by se jí zachtělo a okusovat všechno na co přijde. Kozíčka smí být jen na dvorku svého pána nebo na pastvě musí být uvázána na řetězu ke kolíku.

CAE

KOMPJÚTR A POLICIE

Podle oznámení západoněmecké policie budou její patrolující příslušníci brzy vyzbrojeni přístrojem, který je bude spojoval s kompjútrům, naprogramovaným údajem o pohřešovaných či hledaných osobách a ukradených autech. Pomocí přístroje o velikosti kapsního počítače se každý patrolující policista bude moci s kompjútrům spojit a získat během chvíle vteřin žádanou informaci. Aby nemohlo být přístroje zneužíváno k neoprávněnému získávání informací, bude kompjútr každý dotaz automaticky registrovat. Proti krádeži a zneužití bude přístroj pojištěn zvláštním kódem.

XI. Vsesokolský slet v Praze 1948

jež vydání komunistická vláda v Praze roku 1948 zakázala, vyšel s fotografickou přílohou jako dokument doby v curyšské Konfrontaci u příležitosti IV. sletu svobodného sokolstva v zahraničí.

Tento památník uspořádali Marie Provazníková a Pavel Javor. Můžete objednat — v Evropě na adrese:

• Konfrontation AG, Im Struppen 1, CH-8048 Zürich, Switzerland

v Kanadě a v Americe na adrese:

• Konfrontation SA P. O. Box 794, Peterborough, Ont. Canada K9J 7A2 za cenu: 30,— sFr nebo US \$12.00